

Gazeta este de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F'oi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri eterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon. suzatorie.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 88

Braslovu 23/11 Novembre

1876.

In 19 Nov. se serba aici diu'a onomastica a Mai. Sale imperatesei si reginei **Ellisabet'a** cu cultu divin, din partea Reuniunii femeiloru romane, carea in onorea onomasei Protectricei sale -ni tienu si adunarea generale anuale, alegundusi nou Comitetu si presiedenta si urandu fericire si viatia indelungata inaltatei Protectrice si intregi Case Domnitorie.

Demonstratiunile politice din Ungari'a si Croati'a.

Precum unu cutremuru de pamentu produce creaturi periculose in edificii mai vechi seu si noue, reu construite, intocma bellulu turco-serbescu dete lumii ocaziune infricosata de a vede tote creaturile cele periculose in edificiulu dualismului. In momentele, in care scriemu aceste, nu se mai indoesce nimeni, nici chiar in regiunile supreme ale societatiei din Vien'a si din totu imperiulu, ca studentii dela universitatea din B.-Pest'a au fostu irritati si incuragiatu de alti omeni mai betrani, ca se faca acele comedii demonstrative in favorea turciloru, in contra slaviloru si a partitei militare austriace, care si-a pusu pitiorulu in pragn, pentru ca mai curundu seu mai tardiu se incorporede Bosni'a si Hertiegovin'a la imperiulu acesta. Maghiarii cari se temu tare de slavi, nu voiescu lucrulu acesta cu nici-unu pretiu si suntu decisi a si versa sangele in contra lui cu atatu mai vertosu de candu barbatii politici ai Rusiei cu dn. Danilovsky in frunte aruncara noulu planu de a impartu imperiulu turcescu si tierile coronei ungueresci dupa nationalitati. Rusii adeca inca sustienu pe vietia pe morde, ca dupa-ce germanii s'au unificatu in parte mare intr'unu imperiu compusu din regate, ducate si principate, poporale slave si neslave dinre Carpati si mari inca se se prefaca in staturi independente, dera confederate, firesce confederate. Acele staturi ei le specifica si gruppedia asia: 1, „Bohemi'a, Moravi'a, partea slovacu in unu regatu. 2, Croati'a, Slavoni'a, Banatu, Sloveni'a (Cariuthi'a, Carnioli'a), Bosni'a si Hertiegovin'a altu regatu. 3, Bulgari'a, regatu. 4, Romani'a cu Bucovin'a si cu Transilvani'a numai pana in Murasiu, regatu romanescu. 5, Ungari'a cata e locuita de majoritati maghiare si cu cealalta parte a Transilvaniei din Murasiu in susu, regatu maghiaru. 6, Greci'a propriu disa, cu Tessali'a, Epiru, una parte a Macedonie si Asiei mici cu cateva insule, regatu grecescu. 7, Constantinopolea cu provinci'a Rumili'a statu separatu neutrale. Poloni'a intr'ega se remana incorporata cu Rusii'a.

Asia vreu rusii. Se vedemu ce dicu si altii (Vedi „Augsb. Allg. Ztg.“ din 4—5 Nov.)

Ceea ce ne bate noue si mai multu la ochi, este demonstratiunea de daunadi a studentiloru dela universitatea croata din Agramu, despre cari erasi se scie, ca n'au lucratu numai de capulu lor, ci indemnati de mai multi barbati matori. Manifestatiunea din Agramu este celu mai pucinu asia de memorabila, ca si cea din Budapest'a si dela tote instituttele mari maghiare. Ce a disu adeca adunarea *) studentiloru croato-serbi dela universitatea

din Agramu in memorandumulu seu? Bellulu de astadi este belu sacru, pe care'lu porta slavii in contra tiranului, care'i torturedia de ani patru sute. Bosni'a si Hertiegovin'a e locuita de slavi-croati, cari facu parte constitutiva din regatulu Croatiei. Candu Croati'a au alesu pe Ferdinandu I. de Habsburg (1526), i-au adusu si Bosni'a cu Hertiegovin'a ca parti ale Croatiei, si acelu rege s'a obligatu ca se le apere de jugulu turcescu. Junimea croata cere dela gloriosulu rege alu Croatiei Franciscu-Iosifu I, ca se desrobosca de sub jugulu turcescu pe poporulu martiru alu numiteloru provincii, se le unifice cu regatulu Croatiei, carei se-i asigure independentia, prosperitate si fericire, implinindu asia ceea ce au promisut antecessorii sei prin juramente. Junimea croata scie apretia gratitudinea junimei maghiare pentru ospitalitatea turcesca din a. 1848/9; crede inse, ca natiunea maghiara totu ar' ave causa mai mare ca se se alature la croati, cu cari ea luptase seculi intregi contra turciloru. In fine acea junime academica oredia si natiunei bulgare perseverantia si victoria, apoi inchiate cu exclamatiuni: Se traiasca Bosni'a si Hertiegovin'a! Se traiasca Bulgari'a! Se traiasca Franciscu-Iosifu I regele Croatiei. Agramu 1876 Octob. 24. Acea manifestatiune fu adoptata de majoritate; dera proiectulu minoritatiei era multu mai aspru si mai placutu croatiloru. (Dupa „Obzoru“, „Pesti Napló“ nr. 260).

La 6 dile dupa acesta, adeca 1 Nov. diu'a mortiloru, vreo cinci sute de persone din B.-Pest'a se dusera la capell'a si mormentulu santului turcescu Giu'l Baba in Bud'a, si inchinandu-se acolo, -lu coperira cu cuunni de flori, apoi cantara si tienura cuvente de lauda in patru limbi. Prin acea fapta ei detera lumii se intielaga, ca ei acuma ca si sub Tokolyi si Fr. Rakoczy, mai voru pe turci, decat pe austriaci. —

Braslovu 10/22 Novembre c. n. 1876.

Camer'a maghiara s'a feritu a intru in desbateru cestiunei orientali, ca nu cumva se provoce asupra sa si a statului maghiaru mani'a guvernului si a poporului rusescu, inse pentru aceea totu camer'a maghiara s'a ocupatu in siedint'a dela 15 Novembre cu desbateru si votaru proiectulu de lege despre passivitatea deputatiloru, seu mai bine disu, despre passivitatea poporului romanu din Transilvani'a de a carui drepta mania n'a ajunsu inca a se teme.

Prin acestu proiectu de lege, de care nu de multu amu mai facutu mentiune, credu ungurii a sili nu numai pe Axente Severulu, ci pre ori-aare romanu passivistu din Transilvani'a ca indata ce va fi alesu de deputatu, se grabosca a intru in camer'a ungueresca. Acest'a inse nu se va intempla, cu tote ca numitulu proiectu de lege pedepesce pre asemeni deputati nu numai cu perderea mandatului, ci si cu perderea dreptului constitutionalu de a alege si de a fi alesu. Poterea acestei legi se va aplica, se vede, pentru prim'a data asupra deputatulu braviloru alegatori romani dela Orestia, adeca asupra lui Axente Severulu, pre care presiedintele camerei maghiare l'a provocatu deja inca odata, ca se-si ocupe locul in diet'a din Pest'a, inse autemu siguri, ca acesta provocare nu va ave

mai multu efectu, ca cele premerse, deorace nice dlu Axente, nice altu romanu adeveratu nu va calca interesele natiunei romane numai de dragulu dreptului constitutionalu, de a alege si de a fi alesu. Dera dlu Axente si va perde acestu dreptu, atunci va paei altulu in locul dsale si asi nu credemu se traiasca camer'a din Pest'a pana atunci pana candu va dechiaru pe rondu pe toti romanii lipsiti de dreptulu de a fi alesu de deputati. — Cu ajutoriulu acestei legi vru inse camer'a maghiara se ajunga inca si la unu altu scopu, adeca se proclame de deputati pe alesii minoritatiloru, anulandu voturile ce s'ar da unui candidat lipsitu de dreptulu de a fi alesu. Alegatorii voru grigi inse a nu cade in o asemenea eroe.

— In siedint'a dela 17 Novembre a camerei deputatiloru, dlu ministru presiedinte Tisza respunde la interpellatiunea lui Ernestu Simonyi, prin care acest'a ceru a se present'a camerei unu reportu despre toti pasii ce ministeriulu de eterne i-a facutu in caus'a orientali. Dlu Tisza dise, ca in momentele seriose de astadi nu pote da nice o deslucire in acestu respectu, si totu-odata astapta dela interpellante si amicii sei de principie, ca in decursulu desbaterii asupra bugetului se nu faca excursiuni asupra cestiunei orientali. Totu-odata a respunsu si la interpellatiunea lui Helfy despre enunciatiunea imperatorului rusescu in Moscovi'a, si intre alte vorbe fora multu sensu dise, ca Austro-Ungari'a nu este amenintata, deorace imperatulu rusescu n'a amintit'o in vorbirea sa. Slaba sperantia si reu motivata!

— Apelulu dlui Tisza la sentiulu opozitiunei, ca se nu mai aduca cestiunea orientali la ordinea dilei, n'a avutu nice unu efectu, deorace indata dupa inceperea discussiunei asupra bugetului dlu Simonyi a presentatu unu proiectu de resolutiune motivatu, prin care camer'a maghiara ar ave se dechiaru, ca natiunea ungueresca n'are planuri de cucerire si se opune tendintiloru de cucerire ale altor'a; Ungari'a e gat'a a-si pune tota influenti'a sa pentru esecutaru reformelor, ce garantaza libertatea politica si religioasa a totoruru poporaloru din Turci'a; dechiaru totu-odata, ca ori-ce violare a integritatii teritoriale si suzerane a Turciei este stricatiosa intereselor maghiare, pentru aceea este de doritu sustinerea statului quo de inainte de rebelu.

Dlu Tisza combatu acestu proiectu, deorace unu pasu gresitu alu legislativei ar pote se aiba urmarile cele mai funeste si ar fi nereparabilu.

— Turcii si ungurii n'au incetatu de a se imbracisii si saruta, dupace au ajunsu abia acum a se cunosce, ca amendoii suntu de o sama, de o faptura si de o mama. Deputatiunea turcesca, ce a datu generalului Klapka adress'a de stima si simpathia catra natiunea maghiara, a constatatu din 25 delegati din Stambul, in fruntea caror'a se afla generalulu de divisiune Sefket-pasi'a. La acesta deputatiune s'au mai alaturatu elevii din scoli'a militare si cea de medicina. — Desi nu este interesanta acesta adressa, mai vertosu pentru laudele ce le incarca asupra natiunei maghiare si pentru provocarea ce o face la poterea natiunei turcesci, care numera 250 milioane, inse cu tote aceste nu merita se ne ocupamu de dins'a mai pre largu. — De notificatu mai avem, ca la acesta ocaziune softa-

*) Privata, ca cea publica fu oprita.

lele din Pest'a inca au adressatu o telegrama catra turci, unde dicu intre altele, ca voru merge intru ajutoriulu turciloru contra cozaciloru si se voru lupta cu eroismu, incatu mercenarii barbarismului nu voru poté trece Dunarea, decatu preste cada-vrele loru. — Se le fia de bine.

— Confusiunea ce a domnit pana acum in politic'a cea inalta si preste totu in situatiunea europeana, s'a lamurit preste asteptare prin declaratiunea categorica, facuta de imperatoarele toturor ruseror la Moscovi'a, si prin enuncciatiunile primului ministru anglesu. Astadi tota lumea scie, de ce are se se tiena si la ce are sese astepte si pregatésca. Cestiunea orientala are se se resólve, inse nu pe cale diplomatica, nu prin conferintie de ambassadori, nici prin proiecte de reforme séu memorande, ci prin sabia si focu, prin resbelu cruntu si devastatoriu, care imple de spaima si oróre chiaru si pe sufletele cele mai optimiste. —

— Nu mai incupe deci nici cea mai mica indoiéla, ca ne aflamu in ajunulu unui resbelu infricosiatu, pre care este cu nepotintia a-lu restringe numai intre Russi'a si Turci'a deórace elu atinge cele mai vitali interese ale Angliei si Austriei, si tinde a scote din ecuilibru Europ'a intréga. —

— Pentru mai buna orientare nu pote fi fora interessu a sci, ca ce influentia au avutu cuvintele imperatorului rusescu asupra opiniunii publice in Germani'a cea mare, care nu fora temeiu se considera de celu mai puternicu aliatu alu Russiei. Diurnalulu „Nord. Allg. Ztg.“ scrie in acestu respectu urmatóriele; „In totu casulu discursulu imperatorului rusescu este de mare insemnate. Cu deosebire „caus'a slava“ accentuata de suveranulu toturor ruseror, care cu importantia ce are face epoca in istori'a popórelor, in istori'a universale. Si noi nu potemu se ne uitamu, ca aceste cuvinte le-au pronuncciatu acelasi monarchu, care cu cea mai sincera simpathia, chiaru in contr'a dorintiei celor ce se aflau in giurulu seu, a spriginitu pe Prussi'a si Germani'a in cele mai grave momente ale istoriei sale din tempurile noue.“

— Inse pre candu diurnalistic'a germana primesce declaratiunea imperatorului rusescu cu unu felu de simpathia, pre atunci foile austriace si anume cele maghiare tremura de frica si striga in gur'a mare catra guvernulu, ca se mobilizeze si se tramita armat'a contra muscalului. Asiá pentru esemplu, diariulu „Pesti Naplo“ erumpe in urmatóriele strigate de frica si de ingrigire: „Russi'a este gata de resbelu, noi inse nu. Armatele Russiei se concentréza la confiniile nóstre, unde in locu de soldati abia se afla ici colé cate unu veghiatoriu de contrabanda. Russi'a a inceputu a-si dirige armat'a catra campulu de lupta, noi din contra amu amanatu recrutarea pana in lun'a lui Marte. Russi'a este gat'a pentru espeditiune de iérna, éra noi ne pregatimu de aperare pentru tempulu de primavéra. Lasá-ni-va óre Russi'a tempulu, ca se mobilisamu si noi? Dela Chisienevu nu sunt mai departe confiniile transilvane decatu cele turcesci. Unu ordinu de di — si 250 de mii soldati muscali intra in secuime si ocupa Brasiovulu. Transilvani'a este deschisa, armat'a rusésca póte se intre neinpedecata.“ Numit'a fóia róga si conjura pe contele Andrásy, pe ministru de resbelu si pe siefulu statului maioru, ca se inceteze cu notele diplomatice si se incépa cu mobilisarea, ca partea armatei rusesce este indreptata in prim'a linia asupra Austriei. Dreptu aceea, ar fi neaperatu necessariu, ca in fug'a mare se se concentreze cate-va corpuri de armat'a Transilvani'a si Galiti'a.

— De candu se dice, ca Angli'a este resoluta a lua pe Turci'a sub scutul seu, spre care scopu a destinatu pre langa altele si 21 batalióne infanteria, 7 regimente cavaleria si 80 de tunuri, de atunci au prinsu nasu si diariile maghiare asiá, incatu amenintia, ca se va pote intemplá, con-strului turcésca se plece mai curendu contra

dela nordu, decatu ar poté lumea se créda. D'ocamdata nu e vorb'a de nimicu alta, — dice numit'a foia — decatu de o ofensiva coragiósa si geniale din partea armatei turcesce, care se aduca Europei in minte tempurile glorióse ale ottomanismului. Ori si catu ar zurnai russii cu sabi'a, ei totusi nu sunt inca gat'a de atacu. Déca turcii ar sci si ar voi a se folosi de situatiunea actuala, atunci n'ar avé decatu se tréca barierele Dunarei, se trantésca la pamentu si se imprascia armat'a romana si apoi se ocupe cele mai favorabile positiuni pe malulu stangu alu Dunarei.“ — Va se dica turcii nostri cei botezati éراسي au devenitu impertinenti; mai anii trecuti se laudau cu honvedii loru peritori de fóme si golani, astadi vreau se ne sparie cu turbanele turcesce. Veni-va inse tempulu si nu credemu se fia departe, candu se voru taiá córnela impertinentiei si se va astupá gur'a trufiei maghiaro-turcesci.

— Diariulu „Magyar Polgár“ din Clusiu vré dejá se scia, ca preste cateva dile Transilvani'a are se incorteleze 50 de mii soldati, inse nu de ai imperatorului rusescu, ci de ai Domnitoriului austriacu. De asta-data se póte intemplá, ca se se a-deverezze acésta scire, deórace este tempulu supremu ca si Austri'a se incépa cu mobilisarea si concentrarea trupelor catra teatrulu de resbelu. Si cumca Austri'a inca se pregatesce, se póte vedé si din impregiurarea, ca in dilele aceste s'au espedatu de aici din Brasiovu la Alb'a-Iuli'a o caravana de patróné góle, ca se le imple cu pulvere de pusca si cu glóntie.

— Russi'a se pregatesce de resbelu nu numai prin mobilisare, prin concentrarea trupelor si prin fortificatiunile admirabile dela Odess'a, Ociacoff, etc, ci ea se ingrigesce si de parale, séu mai bine disu de ruble. O scire electrica dela Petropole din 20 l. c. ne spune, ca guvernulu rusescu a deschisu unu imprumutu nationalu de 100 millióne ruble. Resultatulu subscriptiunilor la acestu imprumutu ne va aretá, ca poporulu rusescu va sci si va poté se dedice si dóue pana in trei sute de millióne ruble spre scopulu resbelului orientalu.

In Itali'a, la alegerile complinitórie de deputati dietali se alese in Pis'a presiedentele cabinetului Italiei d. De pretis, facundui-se manifestatiuni mari cu musca si stendarte pe strade. Diariale italiene publicara cu asta ocasiune dóue telegrame, unulu alu dn. Rosetti presiedentului camerei Romaniei catra min. pres. De pretis, prin care ei gratuléza acestuia, ca aparatoriului ideelor democratice si liberale, salutandulu dimpreuna „cu fratii“ sei din Itali'a ca pe alesulu deputatu la Stradella si Pis'a, la care d. min. De pretis respunde asiá:

„Domnului Rosetti presied. camerei deput. in Romani'a:

„Rogu pe illustrulu presiedinte alu reprezentiloru poporului romanu a primí multiamirile mele cele mai viui si urarile mele pentru prosperitatea Romaniei.“

De pretis.“

Una depesia tel. in „U. p. A.“ din Rom'a 17 Nov. a. c. anuncia, ca ministru de externe alu Italiei si agentulu diplomaticu alu Romaniei a subsemnatu declaratiunea relativa la conventiunea comerciale dintre aceste dóue state; in urma, acésta declaratiune se va inlocuf printr'unu tractatu definitivu.

Diariale italiene spunu, ca Itali'a va lua parte la conferintia européna pentru orientu, care se va intruní pe la 25 Nov., inse nu credu, ca resultatulu ei va fi pacea, ci mai multu va conferí la instrainarea totale a Russiei de catra Turci'a. —

— Domnitoriulu Carolu, primindu comisiunea Camerei, care i-a dusu respunsulu la cuventulu de tronu, i a disu, ca este fericitu de unirea ce esiste intre tíera, guvernulu si represintatiunea nationala, acést'a unire 'i da dreptulu a créde, ca romanii voru sci se invinga greutatile situatiunei, salvandu drepturile tierii si pastrandu intactu pa-

trimoniulu stramosiescu. Domnitoriulu incredintia in fine, ca va fi totu-deauna acolo, unde datori'a si interesele tierii -lu voru chiamá.

Jidovii si cartic'a d-nului Dr. Rohling tradusa in romanesce.

Adeca ministru de interne oprí editiunea II romanésca din acea carte? Tardiu s'a desteptatu. Déra la deputatii cari striga in dieta catu le jè gur'a in contra jidoviloru, le va poté porunci ca se taca? Déra publicarea aceloru desbateri dietali in sute de diarie si dieci de mii de esemplarie va fi elu in stare ca se o sugrume? Foile basericescu romano-catholice lovescu necurmatu si fora nici-o crutiare in jidovi; va avea d. Tisza curagiulu se le oprésca? Ori-ca d. Tisza se teme, ca jidovii voru patí p'intre romani ceea ce patu in tienuturile locuite de maghiari, ca adeca in totu anulu la cati-va se dà focu si pe altii ii omóra in modulu celu mai barbaru. Ba nu, déra de ce se nu bea vlachii vinarsulu celu puturosulu jidovescu, ca déca nu'lu voru bea ei si naucii de ruteni, cine se'lu bea, si apoi de unde se platésca vinarsarii acci'a? Crepe dracului macaru una suta de mii de vlachi, ca si asia suntu prea multi, numai bani se intre la thesauru. Acésta este teori'a de economia politica, care se invétia la Dobritienu. Atunci se se oprésca si societatile de cumpatu si tóte cartile scrise in diverse limbi in contra vinarsului, cate se tiparescu si se impartu in sute de mii de esemplaria intre locuitorii acestor tieri. Si se interdica chiaru si cele patru Evangeliu, pentru-ca nu este nici-o carte pe lume, a carei lectura si ascultare se insufle atata ura, urgia si despretiu asupra jidoviloru ca evangeliile noului testamentu si mai pre susu de tóte, pericopele aespri farisei, saducei, archierei si despre patimile lui Isusu Christosu. Vedeti ce absurditati ajungu aceia, cari se iau dupa gur'a si pung'a jidovésca.

Lucru curiosu! Tocma pre candu se prepará in B.-Pest'a lovitur'a contra cartiei lui Rohling, éta ca in diariulu „Máramaros“ nr. 77 ese unu articlu scrisu bine, chiaru fora pasiune, déra cu atatu mai aspru contra jidoviloru. Simburele ii este urmatoriulu.

In Ungari'a prin art. de lege 29 din 1848 s'a impusu rabiniloru obligatiune stricta ca se póte si ei matricule (registre) de nascuti-taiati impregiuru, de cununati si morti; déra ei nici pana in diu'a de astadi nu s'au supusu la acea lege. Acésta nesupunere a jidoviloru la acea lege are urmari cu atatu mai rele, cu catu ei dela emancipare incóce (art. 18 an. 1868) se imultiescu ca prin invasiune (rohamos modon szaporodnak); déra neportandu mai nicairi matricule, nu numai se subtragu dela servitiulu militariu, ci si dela impostele statului in bani. Prin lege suntu obligati, ca pe langa numele ce li se da la taiarea-impregiuru, se-si jè si unu connume fixu, pe care se nu-lu mai schimbe dupa impregiurari. Pe langa ce le lipsesce connumele registratu si stabile, multime din ei se stramuta neincetatu dela unu locu la altulu, si asia dejóca lege, tíera si pe ceilalti locuitori supusi la tóte greutatile. Preste acésta, maioritarea preponderanta a jidoviloru asiedati prin tienuturi se afla pe gradulu celu mai de diosu alu civilizatiunei, bigoti, uritori de ómeni, necurati, dedati a traí mai multu numai din carciumaritu, din mici arendi si specule urite, lipsiti de scóle regulate, robiti de cativa rabini veniti din Galiti'a cu renume de santi, la cari se si inchina ei, ne avendu nici-o idea de patria si patriotismu, alergandu numai dupa interessu materiale privatu, ei nu facu nici unu pasu in civilizatiune.

In acea stare a lucruriloru jidovesci in Ungari'a, comitatulu Borsod a fostu celu de antaiu, carele prin consiliulu seu municipale*) a luat me-

*) Consiliu municipale, adunare municipale, séu representatiune municipale, ori comitetu municipale, déca e numai comitetu, éra nu barbaris-

suri severe in contra abuzurilor susu atinse, le-au coprinu in statutele sale, pe care ministeriulu le a confirmatu, si ce e mai multu, le-au introdusu chiaru si in comitatulu Pestei, éra dilele aceste se adópta si in alte comitate.

Din aceste se judece lectorii, care este logic'a ministrului de unde au esitu mesurile in contra jidoviloru comunicate in „Máramaros“, si oprirea cartiei lui Rohling. Noi romanii avem datin'a se dicemu in casuri de aceste: Séu vorbesce cumu te porti, séu te pórtá eumu vorbesci. —

Dev'a 31 Octobre 1876.

Din cause neaternatórie de mine, éta numai asta-di vi potu face una scurta si manca referada, despre decursulu congregatiunei municipiului Unia dór'a, ténute la 27—28 Septembre st. n. — Si chiaru pentru acea voiu atinge numai momintele mai insemnate, mai vertosu numai ácele, cari inca nu au ajunsu la publicitate; anume acele, despre cari nu s'a facutu amintire in referadele aparute atatu in pretiuitulu dv. diuariu, catu si in „Albin'a“.

O facu acést'a, parte pentru de a-mi implini, — catu de catu, — promisiunea data; parte pentru a completá incatáva descrierea celoru intempiale cu ocasiunea congregatiunei din urma; ca-ci bine este a ni insemná tóte, cu atatu mai vertosu, cu catu, ca unele diuaria maghiare au mare placere nu numai a falsificá adevéru, ci de unu tempu incóce a nu mai cunósce neci unu cumpetu.

Mai antaiu inse de tóte se se scia, ca lupt'a romaniloru in cosgregatiunea dela 4—5 Septembre a avutu acelu resultatu imbucuratori, ca la a dóu'a congregatiune, adeca la 27—28 Sept., reprezentantii romani s'au presentatu in numeru cu multu mai nare, decatu la congregatiunea prima, ba am vedutu si nemembri, cari venisera, se asiste cá publicu. Va se dica: „vocea nu a sunatu in desiértu“; ér' defaimatorii nostri s'au potutu convince de nou, ca in periclu suntemu la locul nostru....

Asié amu vedutu, ca reprezentantii romani au fostu sositu in numeru peste acceptare inca la 26 Sept. cu scopu de a se prepará la o lupta onesta si legala.

Onóre loru!

De alta parte maghiarii inca se sufulcara, — si cá se vina si dintre ei catu mai multi nemesi la „márkális“, — ca-ci, Dómne, tare s'au saturatu si ei cu constitutionalismulu de acuma, — au arangiatu si unu balu in 26 Sept., — la care inse abid invitasera doui trei romani.

D'apoi pe semne, cate odata este practic, cá: „din diece vorbe se asculti un'a si a — muierii“...

Se se mai scia si aceea, ca conferinti'a preliminaru nu s'a ténutu la „casin'a romanésca“, ci éra la d. Iuonu Motiu, din simpl'a cauza, ca domni cei poternici din Dev'a, — si mi se pare, ca chiaru la indemnulu si porunc'a vice comitelui I. Szeredai, — au datu ordinu strictu primariulu o pidanu, cá se sciricésca, ca ce „strinsuri“ se facu in „casin'a romana“?

D. primariu apoi, — in locu se se fi adresatu presiedintelui casinei nóstre, séu vre-unui'a dintre inteleginti'a romana din locu, intrebandu, ca óre cum sta caus'a casinei romane, — a aflu de bine, a chiamá la cas'a orasiulu pre ospetariulu, la care s'au abonatu dóue chilii spre scopulu mentionatu, si a luá cu elu protocolu ispitindulu, ca óre, Dómne, ce adunari se facu la d-sa (!) si cam cine ambla pe acolo? s. c. l. sperandu, póte, ca cine scie ce comploturi va se descopere.....

Ospetariulu, firesce, a spusu adevéru, ca adeca inteleginti'a romana a esarendatu dela elu dóue chilii pentru casin'a romana, inse pana acuma nu s'a folositu de ele.

Dér' despre acést'a cu alta ocasiune, mai pe largu. —

Investigatiunea primariulu totusi avu acelu resultatu fatalu pentru noi, ca acuma neci cu lapte de pasere nu mai poti induplecá pre unii domni romani, cá se spriginésca re'nvierea casinei romane.

Astufeliu este a se intelege, pentru-ce nu s'a

mulu comitetu comitatensu tradusu din unguresce si inca cacophoni'a co-co, iritatória de urechi romanesce.

tienutu conferinti'a preliminaru in casin'a romana, precum se enunciasce.

Se mai scia lumea inca un'a, adeca ca nemesi nostri — pe semne nesemtienduse destulu de tari in artea politice si a diplomatiei lor, de inaintea spiceriei (unde mai inainte decideau de multe ori causele cele mai esentiali ale municipiului) si adeca presentandu, ca de aci incolo nu va mai merge, precum a mersu pana acilea — dreptu mentore au angagiatu pe Lukács Béla (séu Lukács Albert, cá ci in catalogulu membriloru este pusu asia; póte ca Lukács Albert si Lukács Béla, voru fi un'a si acea-si persóna) ca d-sa se le fia „matadoru“ séu „vatavu“, cumu dicemu noi.

Si precumu amu vedutu, acestu domnisoru, deputatu la diet'a ungurésca si proprietariu pe aici pe la noi, nu scimu de candu (ca-ci pana la congregatiunile din urma nu i-amu vedutu faci'a prin partile nóstre) a si descinsu din Pest'a, constituindu si punendu pe petioru de bataia pe nemesiutii nostri, atatu la congregatiunea prima, catu si la acést'a din urma.

Afara de acea, d-sa la congregatiunea dela 4—5 Septembre intre altele avu delicateti'a se ni spuna verde, ca déca nu scimu unguresce, se ni luamu instructoru — numai catu la acestu svatu armenescu d-lui a primitu respunsulu meritatu....

Mai multu, d. deputatu, cá se tréca si de diplomatu, séu sperandu ca póte face mai multa „isprava“, decatu la diet'a ungurésca, s'a induratu pré gratiosu a infrá, la 26 Sept., unu discursu interessantu cu unu amicu alu meu, dicundu-i intre altele, ca de candu se afla in Dev'a, (cate 2—3 dile inainte de congregatiuni), nu are cu cine se se intieléga cum se cade, ca-ci domni maghiari de aici suntu impartiti in partide si remasi de lume (auditi domniloru gregari, cum v'a judecatu „vezér“ ulu!)

Scopulu marelui diplomatu, precum am auditu, a fostu, cá se afle, cine v'a tramisu corespondinti'a despre decursulu congregatiunei dela 4—5 Sept. —

Amu intielesu si aceea, totu dela amicul meu, ca dlu Lukács, cu ocasiunea acelu discursu, a intrebatu dela amicul meu, ca „ce voiescu romanii? si cam care este bas'a luptei lor s. a., si dupa-ce amicul meu i-a spusu, asia in generalu, dlu diplomatu, cele audite le folosi, — firesce traversate, — intr'o vorbire ténuta la 28 Sept., — precum vomu vedé. —

Vedeti déra, ca si discursuri private si din locuri publice inca potu servi de discursuri de conducatori....

Dér' si mai multu. Limbele rele spunu, ca in „descoperirea agitatoriloru romani“, dlu Lukács inca are o rola insemnata. — Frumósá missiune de deputatu maghiaru.

Ei, dér' bagu séma astadi si cu denuncia-tiuni se castiga merite pentru tiéra....

Dupa aceste premerse, bune de a fi insemnate se trecemu la conferinti'a preliminaru.

Precum veduramu, spre incungiurarea a veri ce neplacere, — ceea ce astadi la Dev'a se póte fórte usioru, — conferinti'a nu s'a ténutu la casina, ci ne-amu strimtoritu cum amu potutu la locul de mei nainte.

Se nu cugete inse careva procuroru, ca in acea conferinti'a s'a facutu ceva comploturi si planuri de revolutiune, ca-ci se blamádia éra uritu. Acile nu s'a facutu nemicu alt'a, decatu, ca s'au luat in desbateré seriósá tóte agendele si ténut'a nóstra pe diu'a urmatória.

Atat'a, dóra, ni-a fi ertatu se facemu, fara de a fi timbrati de „bujtogatok“; cu atatu mai alesu, ca asemene conferentie au ténutu si domni maghiari.

Altu cum draculu nu dórme, dlu procuroru Simionu Horváth, mai póte se-si cerce noroculu inca odata.

Mai amu se inregistrá aici, ca pentru a dóu'a congregatiune (27—28 Sept.) nu s'au espedatu neci literale convocatórie, neci programulu desbateriloru, precum prescrie § 3 din regulam. munic. — Programele s'au impartitu intre membri numai in congregatiune. Pentru conferinti'a preliminaru inca abid amu capetatu unu biétu de esemplariu din programa, apoi si acél'a cá de po-mana.

Póte ni s'a dice, ca convocarea s'a facutu prin d. prefectu la 5 Septembre.

Bine. Ei dér' aceia, cari nu au fostu invitati neci pe 4 Sept. (si cum-ca au fostu si de a-

cei'a, s'a constatat in congregatiune), séu acei'a, cari s'au fostu departatu déjà, (ca anunierea s'a facutu a dóu'a di la 5 Sept.), séu cari nu s'au potutu infaciosá la congregatiunea prima, póte din cause justificabile, toti acei'a deci, de unde se fi sciutu de congregatiunea dela 27—28?

Din invitarile dela balu? Séu in Uniadóra póte si asia? Vedu, ca da.

(Va urmá).

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA. Reportu

asupra manuscriptului cu devis'a „Litera sermonis fida, ministra mei“.

(Fine.)

Onorab. d-ni colegi!

Punendu-se in vederea d-vóstra apreciarile aceste dupa cunoscenti'a si convinctiunea mea, relevandu-ve calitatile cele eminente ale acestei lucrari mi-am ténutu de asemene consciintiósá datorinti'a d'a ve pune in vedere s'a nu tacé nici partea defectivé, adeca lipsele acestei erudite opere coprin-diendu-le asemene in urmatórele observatiuni:

In partea sintetica, mai alesu in pré copiósele note adause la regulele tuturor partiloru cuventarii, autorulu s'a abatutu cu profusiune in deductiuni filologice si discusiuni lexicografice, *) cari, do si peste totu bine aplicate si instructive, totusi nu suntu la locul lor, in sintactica, unde se presupunu cá cunoscute; din acésta cauza, autorulu in acésta parte a operei séle prin escesu de buna intentiune a caditu in polipitate superflua.

Er' in partea unde tradéza despre sintactica propria, si care trebuia se fia lucrata cu privire si la starea moderna a limbei literarie, dupa cum acésta se afla in scrierile celoru mai buni autori moderni, autorulu este pré laconicu si nu mentionéza pe scriitorii moderni; mai de parte, relativu la postulatul d'a se represinta pe catu se póte de viu modulu, cum cugeta si vorbesce Romanulu, de si in asta privintia intentiunea Societatii academice romane nu putea se fia a cere o lucrare perfecta, totusi autorulu facea mare servitiu literaturei nóstre sintactice, déca aprofunda acele nepretiuite secrete ale mintii universale a poporului romanu, cari si-au espreiunea loru cea mai viua in naratiunile (basmé) séle atatu de ingenióse si in poesiele séle atatu de incantatórie prin farmeculu indeelor originalu imbracate in frase proprii numai ómeniloru din poporu, dér' ce e dreptu, cam straine literatiloru, cari n'au séu nu cérca inadinsu ocasiunea d'a petrece timpu mai indelungatu in mioloculu poporulu cá se studiéze viet'i lui nu numai esterna, ci si interna, spre a puté petrunde mai aduncu in cugetarile séle intime, si prin urmare a cunósce bine viet'i'a sea interna, in care se reflecta frasele vorbirii séle.

In cea-ce privesce partea ortografica a operei, cu parere de reu trebuie se constatamu ca, abstractiunea facundu de la meritulu incontestabile alu operei, catu ense pentru modulu procederei, autorulu a plecatu din aceea falsa presuposiune, se nu dicu falsu principiu, cá si candu limb'a romana nu s'aru puté scrie bine cu ortografi'a latina fara de prealabil'a cunoscentia a ortografiei ciriliane; care ense trebuie s'o ignoreze si s'o inlature cu totul.

Acum dupa relevarea atatu a calitatiloru intru adevéru eminente, catu si a lipseloru necontestabile ale acestei opere, nu ne remane da catu ca, formulandu parerea nóstra, s'o suptmitemu la apretiare si decisiunea domniloru-vóstre.

Avendu-se in vedere ca manuscriptulu „litera sermonis fida ministra mei“ este o lucrare consciintiósá, erudita si seriósá;

Considerandu ca pe acestu campu anca pucinu cultivatu alu sintactice romane autorulu a avutu a lupta cu multe greutati si ca prin urmare a facutu o lucrare nu numai meritósá dér' si fórte laboriósá;

Avendu mai departe in vedere, ca de si oper'a acésta s'a presintatu la concursu numai singura, si ca prin urmare n'a pututu fi comparata cu altéle dér' oper'a in sine fiindu buna si intrunindu conditiunile programei de concursu, si in fine sim-tiendu-se tare necesitatea d'a se da c'ua ora mai

*) Vedi pag. 54, 66 § 42, pag. 103. § 43, § 46, 47; notele, apoi § 48, 49, § 65, pag. 156 § 89, pag. 104, 105, 106, pag. 112. — § 97 notele, pag. 121, pag. 273, pag. 303.

'nainte in manele literatiloru romani acésta opera, in care suntu depuse multe idei si se contine multu materialu bunu, pe ale caroru base altii se vina a lucra la acelu edificiu, ce dorimu cu totii a'lu avé, unanimitatea membriloru sectiunii filologice afla oper'a meritoria si de mare utilitate a fi publicata.

Catu pentru recompensare, minoritatea e de opiniune a se oferi autorului o suma analoga sumei date pentru partea analitica a gramaticii, si a se publica din nou concursu pe anuln 1880.

Majoritatea ense e de opiniune a se da autorului premiulu intregu de 10,000 lei promis pentru cea mai buna opera esita la concursu, cea ce se suptmite la apretierea si decisiunea d-vóstra.

Bucuresci, 6 (18) Septembre, 1876.

Reportore, Alesandru Romanu)

Sectiunea filologica.

Siedinti'a din 6 Septembre 1876.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Membrii presinti: I. C. Massimu, I. Caragiani, G. Sionu si Al. Romanu.

Sectiunea filologica intrunindu-se si deliberandu asupra diverselor lucrari de competinti'a s'a, desbatute in mai multe siedintie anterióre, a luat urmatoriele conclusiuni:

1. Asupra sintacticeii romane, venita la concursu cu moto: „Litera sermonis fida ministra mei“, unanimitatea membriloru sectiunii afla oper'a meritoria si de mare utilitate a fi publicata. D. Al. Romanu se insarcinéza a supune Societatii unu reportu speciale, in care va face analis'a operii, insocita cu observatiunile ce s'au enunciatu in sectiune asupra ei. Catu pentru recompensarea operii, majoritatea e de opiniune a se oferi autorului o suma analoga cu sum'a data pentru partea analitica a gramaticii si a se publica din nou concursu pe anuln 1880; minoritatea inse e de opiniune a se da autorului premiulu intregu de 10,000 lei promis pentru cea mai buna opera esita la concursu.

2. Asupra probelor de traducere din Titu-Liviu, cari s'au presintatu la concursu, sectiunea in unanimitate s'a pronunciatu, ca probele nu correspundu conditiuniloru ce s'au cerutu dela traducutori. D. Massimu se insarcinéza a face unu reportu detaliatu, in care se arete meritele si defectele fia-careia, precum si diferenti'a intre ele. Sectiunea opina se se publice din nou concursu atatu pentru traducerea lui Titu-Liviu catu si pentru a lui Plutarchu pe anuln 1877.

3. Revisiunea si tiparirea Filipicelor lui Cicerone si a comentarielor lui Iuliu Cesare asupra resbelulu civile se se incredintieze comisiunii alese in anuln espiratu pentru acestu scopu.

4. Lucrarea Glossariulu, care a ajunsu pana la liter'a n, se se continue si se se termine in anuln urmatoriu, dandu-se latitudine comisiunii a o intinde pana la 20 cóle peste cele tiparite pana acuma.

5. D-nii Laurianu si Massimu, aretandu necessitatea simtita atatu pentru scóle catu si pentru junimea studiósá de unu dictionariu latino-romanu, se ofera a se insarciná cu lucrarea unei asemenea opere in acelesi conditiuni cu cari s'a lucratu si tiparitu dictionariulu limbii romane. Sectiunea filologica adopta.

Aceste conclusiuni se voru aduce la cunoscinti'a Societatii academice in plinu, spre a le avé in vedere la facerea bugetulu.

Presiedintele sectiunii filologice, A. Treboniu Laurianu.

Membrii: I. C. Massimu, Al. Romanu, I. Caragiani.

Secretariu, Sionu.

(Multiamita pnblica).

Societatea de lectura „Inocentiu M. Clainiana“, pre langa multiamit'a protocolaria, se simte moralmente obligata a aduce si pre calea diurnalistica cea mai cordiala multiamita si recunoscintia maranimosiloru sei benefactori, cari benevoira a-i inmultí modest'a-i biblioteca cu mai multe opuri si

anume: zelosulu seu patronu M. O. d. Ioanu M. Moldovanu, prof. gimnasiale pentru opurele „Metropolitulu Siaguna“ de N. Popea, „Caus'a romana la 1872“ asemenea si pentru alte 2 opure magiare ale defunctulu preotu Ioanu Olteanu; M. O. Domnu Simion Micu, prof; de s. teologia in locu pentru pretiosulu seu opu „Teologia fundamentala“; clubulu studentiloru dein Iassii, pentru statutele sale; societatei academice „Arborosa“, pentru reportulu seu; d-lui F. Docoiinu, pentru fascicululu alu 7 si 8-lea din resbelulu franco-teutonicu, pentru Istori'a Transilvaniei de Ben. Popu, Gramatic'a latina de Cipariu, Fisic'a de Dr. I. Schabus si pentru unele opuri din clasicii latini din Tacitu, Cicero, Salustiu si Virgiliu; d-lui Al. Costea pentru o Hermeneutica latina; d-lui Ar. Migia pentru opulu „Instruictiune pentru portarea armei“ si in fine unui maranimosu membru pentru 9 opure latine si germane.

Pentru manifestarea simtiemintelor de sinceritate si iubire societatea nu afla altu midiulocu mai acomodat, decatu o adenca recunoscintia, deci primésca onoratii sprijinatori pentru ofertele gratiósé cea mai viua multiamita!

Blasiu, in 16 Novembre 1876.

Nicolau Latiu,
pres. societatei.

Gabrielu Branea,
not. coresp.

Noutati diverse.

(Hymen.) Domnulu Gregoriu T. Tomescu din opidulu Uedinu la 12 Novembre a. c. sia serbatu cununi'a in comun'a Almasiulu mare cu d-n'a An'a Bohetielu nascuta Porutiu.

— „Unirea democratica“. Sub acestu titlu esi la lumina in lun'a cur. unu diariu romanu in Bucuresci, care sprijinitu de societatea séu reuniunea respectiva democratica apare in tóte dilele de lucru in formatu mare. Program'a diariulu e cea a societatii politice resp., care are de base fericirea poporulu romanu fora osebite prin cultura si lumina spre asigurarea viatii sale si a viitoriulu seu. Ei dorimu succesele cele mai stralucite la triumfulu principialoru si alu ideelor, pentru a caroru intrupare a apucatu lupt'a! —

— (Unu agitatore din „M. Polgár.“) In 30 ale l. tr., afinduse comissariulu catastralu din oficiu in Ponoru (in fost. regimentu II) la o multime de poporu adunata la judele comunale Laurianu Francu, preutul d. Sim. Ciorba, dupa „M. P.“, se fi tienutu una cuventare agitatória intre altele dicundu: „Ministeriulu ungurescu a facutu sclavu si cersitoriu pe poporulu romanu; min. ung. ne suge medu'a si da tóte la maghiari, se deosebesce de hotiulu Deanu numai prin atata, ca nu ne omóra cu maciuca! Comissariulu mustrá cuventele preutului, dechiarandui, ca va face susu aratare officiósá. „Ébredés“, diariulu conservativu, vorbesce si mai aspru si mai desu despre min. in feliulu seu, decatu preutul Ciorba intr'alu lui. —

Mai nou.

— Comisiunea pentru statorirea liniei de demarcatiune pe campulu de resbelu turcescu serbescu si-a inceputu activitatea. Inainte de tóte are se statorésca lini'a dintre Deligradu si Alexinati.

— Conferinti'a de ambassadori pare a se fi deochiatu mai inainte de nascere. Abiá si-au datu tóte poterile europene consentiementulu lor pentru tienerea acestei conferintie, si dejá se anuncia din Londonu, ca diu'a pentru intrunirea conferintiei s'a amanatu. Se dice ca ambassadorulu rusescu Ignatieff ar face dificultati cu pretensiunile guvernulu seu.

— Imperatorele rusescu a tienutu dilele a-cesté o revista asupra corpulu de garda, cu care ocaziune a disu catra soldati: „Afara de Russi'a locuiescu totu atati'a slavi cá si in patri'a nóstra. Nefericitii slavi din Turci'a ceru dejá de multu ajntoriulu nostru. Apelezu la voi, copíi mei, pre cari prevedinti'a v'a destinatu pentru implinirea acestei sante missiuni.

— Catra corpulu de officieri dise: Domnilor! Se dorimu comandantelu supremu alu armatei de sudu celu mai bunu succesu!

— Orasiulu Sofi'a, capitale a Bulgariei, s'a prefacutu parte mare in cenusia de catra basi-bozuci, cari avura de cugetu a inscená unu massacru cumplitu contra crestiniiloru.

— Episcopulu rom. cath. din Volhini'a fú arestatu de catra gendarmi ruseseci si transferatu in inchisóre la Moscovi'a. Se dice ca preutimea in Poloni'a ar fi tiesutu o conjuratiune contra Russiei.

Depuneri

de capitale spre fructificare

se primescu la institutulu subsemnatu:

a) pre lunga anuniarea redicarii in sensulu statutelor cu 6% interese;

b) sub conditiune de a se anunciá institutulu redicarea depunerii la trei luni inainte cu 6 1/2% interese;

c) sub conditiune de a se anunciá institutulu redicarea depunerii la siese luni inainte cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerii, ca-ci altucumu inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii, si icéta cu diu'a premergatória dilei, ca numai dupa acele capitale se dáu interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

La dorinti'a deponentelu se potu stabili in diu'a depunerii capitalulu si conditiuni speciali de esolvire, cari apoi se insémna in libelu si in cartea depuneriloru institutulu. In atare casu restituirea depunerii urméza dupa aceste modalitati speciali.

Depunerile tramisse prin posta pre lunga comunicarea adresei deponentelu se resolu totudeaun'a in diu'a primirei.

Asemene se potu efectui prin posta anuniari si redicari de capitale.

Sabiiu, 28 Octobre 1876.

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii

in Sibliu.

4—4

100 carra fenu.

In Cuciulat'a, tienutulu Fagarasiulu, se ada fenu de siesu (livadia) bunu, neploatu, la 500 metri (una suta carra) in curi'a Contelui Michiesiu, unde se póte si folosi cu vite curnute ori cu oui.

Domnulu Pavelu Brateanu

3—3 in Cuciulat'a face vendiarea.

Cursurile

la bursa in 21 Novembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 04	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	10 „ 12 1/2 „	„
Augsburg	—	—	112 „ 60 „	„
Londonu	—	—	126 „ 80 „	„
Imprumutulu nationalu	—	—	66 „ 30 „	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	60 „ 80 „	„
Obligatiunile rurale ungare	—	—	73 „ — „	„
„ „ temesiane	—	—	72 „ 25 „	„
„ „ transilvane	—	—	72 „ 25 „	„
„ „ croato-slav.	—	—	84 „ — „	„
Actiunile bancei	—	—	827 „ — „	„
„ creditulu	—	—	138 „ 60 „	„